

02

Christine Aspelund [NORGE]

Christine Aspelund (f. 1966) bor og arbeider i Oslo. Hun har bred erfaring med skulpturelle prosjekter i offentlige rom. Hun har gjort en rekke offentlige verk hvor menneskekroppen har fungert som et utgangspunkt for, og skildring av presise nyanser ved det å være til. Hun har erfaring med å arbeide i kirkerommet, og har blant annet tidligere utført en kristusfigur for Ila Kirke i Oslo i 2004. Hun er utdannet ved Statens Kunstakademi, hvor hun ble ferdigutdannet i 2001.

Tematikk

Nidarosdomen eksisterer på grunn av kong Olav Haraldsson. Etter tradisjonen står høyalteret der den helgenerklærte kongens legeme først ble gravlagt. Katedralen er likevel en Kristkirke, og Vestfrontens ikonografi har kristusmotivet som sin midtakse. Det er naturlig å følge opp denne fortellingen i midtportalen. Det foreslås derfor at midtportalen bygger opp under kristusmotivet i Vestfrontens midtakse.

Kristenretten er Olav den Helliges arv, den fikk avgjørende betydning for ideen om menneskeverdet og den videre utviklingen av norsk lovverk. Søndre portal vies derfor helgenkongen, «Norges evige konge».

Det er ønskelig å bringe inn også det kvinnelige aspektet til portaltrilogien. I katolsk og ortodoks kristendom regnes Maria, Jesu mor, som den fremste av alle helgener. Også lutherske kirkesamfunn vier henne stadig større oppmerksomhet. På denne bakgrunn foreslås følgende program for Vestfrontens portaler:

- Nordre portal vies til Maria, Jesu mor.
- Midtre portal følger opp kristus-tematikken i vestfrontens midtakse
- Søndre portal vies Olav den hellige.

Dette blir som en «kalvariegruppe» å regne, der apostelen Johannes er byttet ut med Sankt Olav: Kristus i midten, Maria, Jesu mor, venstre for betrakteren, og apostelen til høyre. Hellig-Olav har blitt sett på som Nordens apostel, og det er derfor ikke unaturlig at St. Olav erstatter Johannes i treklangen av Maria - Kristus - apostel.

Nidarosdomen har riktignok allerede både en Maria-portal og en Olavsportal, dette forslaget søker imidlertid å gi et annet perspektiv på Maria- og Olavs-tematikken. Midtportalens kristusmotiv skal ikke avbilde personen Jesus, det har Vestfrontens midtakse allerede i rikt monn, men heller formidle Kirkens budskap om Kristus via annen billedbruk.

<p>Materiale</p> Fasadens dørblander foreslås utført i bronse. Materialet er bestandig, eldes vakkert og gir mulighet for kommunikasjon via billedfremstillinger og skrift i relieff. Det er dessuten lang tradisjon for at Europas viktige katedraler har bronsedører. Det eksisterer bronsedører fra alle tidsepoker, fra middelalderen til moderne tid, og det finnes en rekke eksempler der gamle kirkebygg har fått moderne bronsedører.
--

Bronse er en metallegering bestående av 90 % kobber. Med bronsedører vil Nidarosdomen få følgende materialmessig treklang av kobber/ kobber-legering:

- Taket er i kobber
- Mikaelsengelen på nordre vestfronttårn er utført i bronse
- Dørbladenes ytterside vil være bronserelieffer

Dørene patineres i nyanser av grønt. Fargemessig vil det bli en tydelig sammenheng mellom det irrede kobbertaket og vestfrontens portaler. Bronsegrønne dører vil bli en harmonisk fargekontrast til den grå kleberstensfasaden.

Dørbladene behandles som et «lerret», med bildelementer stående ut fra flaten i ulike høyder, fra lavt relieff til høyrelieff, på grensen til rundskulptur. Billedelementene vil fremstå med mer eller mindre fremtredende tydelighet, alt etter relieffets høyde. Kraftig modellerte relieffer vil sees på lang avstand, mens lavere relieffer blir lesbare først på nært hold. Det vil også være tegninger risset inn i flaten, disse vil fra avstand kun oppfattes som teksturer i flaten. Variasjon i relieffhøyder vil gi dørene et rikt uttrykk og kunne kommunisere både med tydelighet og via antydninger.

<p>I skissene vises kun sentrale bildelementer. Illustrasjoner av</p>
---

episoder fra hhv Marias og Olavs liv vil tegnes inn og ligge tilbaketrukket i flaten, underordnet hovedmotivene.

Dørbladenes støpte ytterside påmonteres et kjernemateriale av tre. Mot kirkerommets innside vil treverket være synlig. For midtportalens innside foreslås et stort, forgyldt bildelement som bygger opp om kristusmotivet i midtaksen. Sideportalenes innsider holdes enkle, men vil få elementer som knytter an til hhv Maria og Olav.

<p>Midtportalen</p> <p>Høyre dørblad: HIMMELSTIGEN</p> Nederst ligger et menneske delvis sammenkrøpet. Figuren formes i tydelig relieff og modelleres slik at det kan være et hvilket som helst menneske, kvinne - mann. Det kan dreie seg om et sovende menneske, men det kan like gjerne være en utslått, nedbøyd eller såret person. Over den liggende figuren sees en stige i perspektiv oppover. En gruppe på tre delvis «transparente» individer, engler, befinner seg på stigen, med blikk både oppover, og ned mot det liggende mennesket. Stigen og englene fremstilles i lavere relieff enn det liggende mennesket. Et par av vingene kan imidlertid få høyere relieff og så ut fra flaten. Svakt antydede, stiliserte skyer og solstråler fremtrer i lavt relieff i øvre billedfelt - himmelen.
--

Forestillingen om en forening mellom jord og himmel, mellom det menneskelige og det guddommelige, har alltid fulgt menneskets historie. Stigen er et symbol som fremkaller det religiose forholdet, oppfatningen av Guds nærvær i menneskenes liv. Er bønn en stige? Er meditasjon, i ulike former, også sekulær, en stige?

<p>Motivet refererer til den gammeltestamentlige Jakob. Jakob er på flukt etter å ha bedratt sin bror. Ensom, full av anger, sorg og fortvilelse opplever han seg forlatt. Avstanden til himmelen er stor. <i>«Han tok en av steinene der på stedet og la den under hodet, og så la han seg til å sove der. Da hadde han en drøm. Se, en stige var reist på jorden, og toppen nådde til himmelen. Og se, Guds engler steg opp og steg ned på den.»</i> (1. Mosebok 28:12) Da Jakob våknet opp av søvnen, utbrøt han: <i>”Sannelig, Herren er på dette stedet, og jeg visste det ikke.”</i> (1. Mos. 28, 16). Videre heter det: <i>”Dette kan ikke være noe annet enn Guds hus, og her er himmelens port.”</i> (1. Mos. 28, 17)</p>
--

Himmelstigen tas opp igjen i Det nye testamentet. Kristus er mellommann mellom Gud og mennesker, den sanne stigen som mennesket stiger opp til Gud, og Gud stiger ned til mennesket, på. Det er flere referanser, bl.a.:
”Sannelig, sannelig sier Jeg dere: Fra nå av skal dere se himmelen åpnet og Guds engler stige opp og stige ned over Menneskesønnen.” (Joh. 1:51).

Fortellingen om himmelstigen formidler budskapet om Guds tilstedeværelse når et menneske ligger nede og opplever at han/ hun ikke kan falle dypere. Det er nettopp ned til jorden, der alt støvet ligger, at Gud har reist sin stige. «Guds hus og himmelens port» er åpen; dette er et tydelig Kristusmotiv. Tematisk har det derfor sammenheng med i Vestfrontens midtakse. Himmelstigens betydningsinnhold er godt egnet for katedralens hovedportal.

<p>Venstre dørblad: KJÆRLIGHETEN</p> Hjertet, verdens mest brukte symbol på kjærlighet, kan det brukes på katedraldøren? Hjertesymbolet er kanskje forslitt, men om det formes nennsomt og antydende, kan det kanskje brukes. Hjertet er i Bibelen symbolet for mennesket som person - på det dypeste plan - dypere enn fornuft, følelse og vilje: stedet for vår
--

lengsel. Her vil hjertet stå som symbol for både Guds og menneskets kjærlighet.

<p>Hjerteformen vises i sammenheng med hender og føtter. Dette henspiller på gjerninger, dvs kjærlighet i praksis. Kjærligheten uttrykkes ofte ved gode gjerninger, en omfavnelse; alt fra små gester, til store oppofrelser. Bibelens budskap er at Guds kjærlighet til mennesket uttrykkes ved den største oppofrelse: <i>«For så høyt har Gud elsket […]»</i> (Evangeliet etter Johannes 3:16)</p>

<p>Det er mulig å risse tekstfragmenter inn i overflaten som et kompositorisk element, f.eks: Διότι τόσο ἀγάπησ̅ε ο Θεός (= «Fordi Gud elsket» - opprinnelig skrevet på gammelgresk)</p>
--

Et hjerte omgitt av hender og føtter er et kristussymbol, det er her Kristus fikk sine spyd- og naglesår. De utstrakte hendene skal ha et høyt relieff, mens føttene kun skal risses inn/ få et svakt relieff, de vil ikke fremstå som et tydelig bildelelement.

Komposisjonen for midtportalen trenger mer bearbeidelse enn det skissene viser. Det er mulig at motivet Himmelstigen bør få ta plass over begge dørbladene, ikke kun det høyre.

<p>Nordre portal</p> <p>Venstre dørblad:</p> Den gravide unge kvinnen, Maria. Tydelig modellert.
--

<p>Høyre dørblad:</p> Marias portrett i høyrelieff, nærmest rundskulptur stående i vinkel utover og nedover. Kronen over hennes hode (i lavt relieff) er symbolet på Maria som Himmeldronningen. De tolv stjernene er et mariasymbol med referanser både i det gamle og det nye testamentet. Disse skal skal være i lavt relieff.
--

<p>Søndre portal</p> <p>Høyre dørblad:</p> Den falne Olav Digre ligger på jorden. Det er et paradoks at det er «taperen» som senere blir helgenkåret. Kampscene i lavt relieff/ innrisninger over.
--

<p>Venstre dørblad:</p> Olavs portrett i høyrelieff, nærmest rundskulptur stående i vinkel utover/ nedover. Kronen over hans hode (i lavt relieff) er symbolet på Olav som «Norges evige konge». Vekten står som symbol for kristenretten, vedtatt på Mostertinget i 1024 på initiativ fra kong Olav Haraldsson og hans biskop Grimkjell.
--

Marias krone på nordre portal og Olavs på søndre, skal stå på linje. Midt mellom dem, på på midtportalen, skal Jesu tornekrone risses inn. Tornekronen vil ikke være et fremtredende bildelelement, men den vil likevel stå som en betydningsfull kontrast til de to andre kronene.

<p>Hva søker forslaget til portal-program å kommunisere?</p> Nidarosdomen er nasjonalhelligdom og pilegrims mål, så vel for ikke-troende og troende fra ulike kirkesamfunn, men først og fremst <u>kirke</u> . Hva kommuniserer dørene? Dette: At Gud er der. For mennesker i alle livssituasjoner, for de lykkelige og de ulykkelige. Gud elsker mennesket. Terskelen inn til kirken skal være lav; dørene høye og portene vide.
--

«Kalvarigruppe» i bronse

Aspelunds forslag inkluderer bronsedører patinert i grønt, som harmonerer med Nidarosdomens kobbertak og bronseskulpturer. Dørene vil formidle et narrativ gjennom treklangen i kirkens teologi: Maria, Kristus, og Olav den Hellige. Midtportalen viser Kristusmotiver, med Himmelstigen og symboler

som hjerte, hender og føtter. Nordre portal dedikeres til Maria, med avbildninger av henne i helfigur som gravid og portrett med krone. Søndre portal viser Olav den Hellige, inkludert hans falne kropp og portrett med krone. Dette skaper en «kalvariegruppe», et kjent motiv i kirkekunstens historie, hvor apostelen

Johannes er byttet ut med Olav den Hellige. Innsiden av dørene vil være enkle tredører med smijernsarbeid og ornamentikk. Bronsedørene skal ha relieffer i ulike høyder, og vil være en ærlig og meningsbærende del av kirkens struktur, som inviterer til refleksjon over livets metafysikk og mystikk.